

Regelrådets uppgift är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Havs- och vattenmyndigheten

Yttrande över förslag till förbud mot trålfiske efter pelagiska arter i del av centrala Östersjön innanför territorialhavets gräns

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Redovisningen innehåller i många avseenden värdefull och relevant information som i flera avseenden också uppfyller kraven i förordningen om konsekvensutredningar. Det är emellertid alltför oklart hur förslaget väntas påverka företag, såväl när det gäller kostnader och intäkter som konkurrensförhållanden och därför anses den inte uppfylla kraven som helhet.

Innehållet i förslaget

Förslaget innebär föreskriftsändringar för att införa ett tidsbegränsat förbud för trålfiske efter pelagiska arter inom ett avgränsat område i centrala Östersjön. Inom området föreslås det vara förbjudet att bedriva trålfiske efter pelagiska arter från regleringens ikraftträdande, föreslaget till den 1 februari 2025 till och med 30 april 2027.

Bedömning av delasppekter

Problembeskrivning och syftet med förslaget

Det anges att Havs- och vattenmyndigheten (HaV) genom regeringens beslut den 19 maj 2022, har fått i uppdrag att genomföra ett tidsbegränsat vetenskapligt projekt som motsvarar en utflyttning av trålgränsen för fartyg som fiskar efter pelagiska arter i Östersjön, i syfte att utvärdera effekterna på sill- och strömmingsbeståndens biomassa, samt deras storleks-, bestånds- och åldersstruktur. Projektet ska genomföras i flera avgränsade försöksområden i förvaltningsområdena för sill- och strömmingsbestånden i Egentliga Östersjön och i Bottniska viken och omfatta de fartyg, oavsett flagg, som har fiskerättigheter i områdena. Syftet med det vetenskapliga projektet anges vara att främja god beståndsutveckling av sill och strömming genom att utvärdera om en utflyttning av trålgränsen är en effektiv åtgärd för att få en positiv effekt för sill- och strömmingsbeståndens biomassa, samt deras storleks-, bestånds- och åldersstruktur.

Det anges kunna finnas stora variationer i förekomsten av sill mellan olika kustområden. Sillens genetiska beståndsstruktur kan omfatta flera olika lekbestånd inom de två förvaltningsenheterna i centrala Östersjön och Bottniska viken. Ett aggregerat fiske i begränsade områden, där betydande mängder sill fångas under kort tid, kan påverka

storleks- och åldersstrukturen, samt minska förekomsten av genetiskt distinkta delbestånd och potentiellt även mängden sill som migrerar till vissa kustområden för lek. Ett begränsat fiske i områden där det tidigare skett ett betydande fiske anges kunna skydda genetiskt distinkta och mer stationära lekbestånd och bidra till att stärka biomassa, storleks- och åldersstruktur, samt förbättra rekryteringen i vissa kustområden. Effekten antas öka om beståndet i hög utsträckning uppehåller sig inom området året runt utan att utsättas för fiske utanför eller inom området under del av året.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår av vilka skäl som förslaget lämnas och vad det syftar till. Beskrivningen är tillräckligt tydlig.

Regelrådet finner att problembeskrivning och syfte med förslaget har redovisats på ett godtagbart sätt.

Konsekvenser om ingen åtgärd vidtas

I konsekvensutredningen anges att åtgärden bedöms som nödvändig för att HaV i enlighet med regeringsuppdraget ska kunna utvärdera trålförbudsområdets effekter på sill- och strömmingsbeståndens biomassa, samt deras storleks-, bestånds- och åldersstruktur genom en reglering av fisket i tid och rum under en begränsad tidsperiod. Åtgärden förväntas ge värdefulla insikter om hur rumsliga fiskeregleringar kan stödja en långsiktigt hållbar fiskeförvaltning. Det anges att utan åtgärden kommer väsentliga kunskapsluckor att kvarstå där betydelsen av rumsliga fiskeregleringar för återhämtning eller återväxt av sill- och strömmingsbestånd inte kan bedömas eller utvärderas. Uppdraget anges ha en tydlig ekosystemansats som kan koppla samman flera viktiga kunskapsområden och bidra till en kunskapsuppbyggnad som efterfrågats av det internationella havsforskningsrådet ICES2.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår vilken effekt som förslagsställaren bedömer skulle uppstå om ingen åtgärd vidtogs. Det är positivt att det inte enbart nämns vilka arbetsinsatser från myndigheten som skulle försvåras utan även en del om vad effekten väntas bli om detta arbete inte görs.

Regelrådet finner redovisningen av konsekvenser om ingen åtgärd vidtas godtagbar.

Alternativa lösningar

Det anges att det föreslagna området har utformats mot bakgrund av flera olika urvalskriterier och rumsliga egenskaper. Förutom biologiska aspekter behöver området också vara av en storlek som förväntas skapa goda förutsättningar för förväntade effekter av de begränsningar som föreslås. Områdets utformning har även betydelse för andra medlemsländers trålfiske efter pelagiska arter, vilket också varit grundläggande för de internationella samråd som hållits inom uppdraget. Utifrån den avslutade samrådsprocessen bedömer myndigheten att det inte finnas några alternativ till områdets utformning. Olika alternativa fiskeregleringar anges ha diskuterats under samråden. HaV ska enligt regeringsuppdraget inom respektive försöksområde kunna möjliggöra att ett visst yrkesfiske kan bedrivas. Sådan möjlighet bör kunna ges till försöksverksamhet, småskaligt fiske och det fiske som bedrivs av lokal eller regional betydelse och fiskar för direkt användning som livsmedel. Fiske ska dock endast tillåtas om syftet med det vetenskapliga projektet inte bedöms motverkas. Utifrån denna möjlighet inom regeringsuppdraget har HaV under samrådet diskuterat ett förslag om undantag till ett generellt trålförbud, som skulle tillåta ett trålfiske efter pelagiska arter för fartyg under 24 meter som fiskar för direkt användning som livsmedel förutsatt att landningarna sorteras och fiske bedrivs med en minsta maskstorlek på 32 mm. Det främsta

syftet med ett sådant undantag skulle vara att möjliggöra ett visst fiske efter pelagiska arter från mindre fartyg och därigenom mildra de ekonomiska konsekvenserna för det mer småskaliga trålfisket.

Dialoger under samrådsprocessen anges emellertid visa på flera svårigheter kopplat till det övervägda undantaget. I dialog med enskilda fiskare anges det framgå att trålfartyg under 12 meter, som är för små för att omlokalisera sitt fiske, skulle ha svårt att anpassa sitt fiske under projektets genomförande. I det föreslagna trålförbudsområdet bedrivs det nuvarande regionala fisket av fartyg under 24 meter för industrianvändning. Detta förklaras av fiskets organisationer som en konsekvens av låg efterfrågan, samt nedläggningar av tidigare beredningsindustrier som skulle möjliggjort en annan användning av fångsten. För de större regionala fartygen mellan 12 och 24 meter däremot, skulle ett undantag kunna möjliggöra fortsatt fiske inom området. Dessa fartyg, med större fångstkvantiteter, har bättre förutsättningar att transportera sin fångst till beredningsindustrier utanför området, särskilt till beredningsindustrin i Simrishamn. I vilken utsträckning detta sker beror dock på flera faktorer, så som kvaliteten på fångsten, efterfrågan hos beredningsindustrin, eller om fartygen trots undantaget ändå fiskar för industriell användning utanför det föreslagna trålförbudsområdet.

Ytterligare en svårighet med ett undantag för konsumtionsfiske ligger i att fartyget inte avgör hanteringen av den landade fångsten och därigenom inte kan säkerställa att fångsten går till humankonsumtion. Även med villkor som obligatorisk sortering av fångst och en fastställd miniminivå av andelen fångst som går till konsumtion, så kommer man inte runt problemet att fiskare inte kan säkerställa syftet med fisket eller fångsten. Eftersom regleringen gäller fiskefartyget bör även eventuella sanktioner för bristande efterlevnad gälla fiskefartyget, vilket hade varit olämpligt under dessa förutsättningar. För att övervaka efterlevnaden av ett undantag skulle de fartyg som trålfiskar enligt undantaget behöva investera i ett automatiskt spårningssystem (AIS klass A). Även med möjlighet till offentligt stöd skulle investeringen innebära en kostnad för företagen. Utifrån osäkerhet kring hur undantaget skulle nyttjas och efterlevas finns även ovisshet kring efterlevnaden av regeringsuppdragets möjlighet att endast tillåta sådant fiske som inte motverkar uppdragets syfte.

Sammantaget bedömer HaV att fördelarna med ett trålförbud efter pelagiska arter överväger de begränsade möjligheter som ett undantag för ett begränsat trålfiske för konsumtion skulle kunna ge.

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns en beskrivning av alternativa lösningar som har övervägts. Denna beskrivning är tydlig och det framgår vilka för- och nackdelar som bedöms finnas med det alternativ som väljs bort. Sett ur de aspekter som Regelrådet har att särskilt beakta är det värdefullt att effekten för företag av att alternativ skulle väljas alternativt väljas bort har beskrivits.

Regelrådet finner redovisningen av alternativa lösningar godtagbar.

Berörda företag

Det anges att direkta konsekvenser förväntas uppstå för företag som fiskar i det föreslagna trålförbudsområdet. Beskrivningen av konsekvenserna för företagen är indelad i segment baserade på fartygens längd. Den föreslagna regleringen inom trålförbudsområdet tillåter som nämnts inget trålfiske efter pelagiska arter under försöksperioden. Detta förväntas ge störst konsekvenser för fartyg under 12 meter eftersom fartygens storlek begränsar möjligheten att flytta fiskeverksamheten till andra områden. Under 2022 som utgör det

senaste året med socioekonomiska data bedrev 6 fartyg under 12 meter trålfiske efter pelagiska arter i delområde 27 och 29 varav 95 procent av fartygens fångster gjordes inom det föreslagna trålförbudsområdet. Under 2022 var det 4 fartyg mellan 12–24 meter som bedrev trålfiske efter pelagiska arter inom det föreslagna trålförbudsområdet. Samtliga fartyg var över 18 m. När det gäller fartyg över 24 m anges följande. Under perioden 2019 till 2021 bedrevs 14 procent av det svenska segmentets totala trålfiske efter pelagiska arter inom det föreslagna trålförbudsområdet. För fartyg över 24 m anges även danska och finska fartyg ha bedrivit trålfiske i området.

En analys av pelagiska landningar från trålfiske i delområde 27 och 29 under perioden 2020–2022 visar att den absoluta merparten av landningarna är koncentrerade till tre hamnar. Den största landningshamnen är Västervik med 84 procent av landningarna. Merparten av dessa landningar kommer från fartyg mellan 18–24 m och över 24 m (se figur 1). För mindre fartyg sker landningar endast i Byxelkrok och Oxelösund.

Regelrådet gör följande bedömning. Det är visserligen fallet att det i förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar inte anges ett explicit krav på att berörda företag som sådana ska beskrivas eller hur detta ska ske, till skillnad från de bestämmelser som fanns i den äldre förordningen. Regelrådets uppfattning är likväl att det normalt sett kan antas vara så att för att en konsekvensutredning ska ge en bild av hur ett förslag ger effekter för företag, så kommer det att behövas en beskrivning av företaget. Det finns en ansats till en sådan beskrivning i konsekvensutredningen. Regelrådet konstaterar att det är värdefullt att en beskrivning finns som ger en viss bild av de berörda företagen. Samtidigt kan det konstateras att beskrivningen inte tydliggör vare sig företagets antal eller storlek som sådan. Om det skulle vara så att man kan räkna med att ett fartyg motsvarar ett företag så skulle det finnas en lättbegriplig beskrivning av antalet företag, men sådan information framgår inte. Det finns ingen information om i vilken mån det finns särskilda utmaningar att beskriva antalet berörda företag, utöver antalet fartyg och Regelrådet kan konstatera att i konsekvensutredningar som Havs- och vattenmyndigheten remitterade till Regelrådet i november och december 2023 så fanns i förekommande fall något mer sådan information. (Se Regelrådets yttranden RR 2023-271 från den 29 november 2023 och RR 2023-287 från den 6 december 2023). Regelrådet har vid tidigare tillfällen accepterat antal fartyg som en approximation för antal företag och kan anse det som tillräcklig information även i detta fall. Det framgår att det rör sig om fiskeföretag, vilket innebär att en branschmässig beskrivning är tillräcklig. Däremot har inget angetts om företagets storlek. I den utsträckning som små fartyg skulle kunna vara synonymt med små företag har det i och för sig beskrivits just fartygsstorlekar på ett tydligt sätt och det finns också beskrivningar hur fartygs storlek kan påverka hur mycket och på vilket sätt som fartygen väntas påverkas av förslaget, vilket kommer refereras och kommenteras av Regelrådet längre fram i detta yttrande. Eftersom det inte tydligt uttrycks i förordningstexten att en beskrivning av berörda företag med avseende på antal, storlek och bransch krävs och eftersom det finns en viss beskrivning av berörda fiskeföretag kan Regelrådet anse redovisningen av företag tillräcklig, även om bristen på information om företagets storlek innebär ett visst problem. Regelrådet vill framhålla att det även fortsättningsvis är relevant att beskriva företags antal och storlek i den mån det är möjligt, när en bild ska ges av konsekvenser för företag. Om det finns särskilda hinder för att redovisa sådan information är det relevant att beskriva dessa hinder. Det är ofta av vikt för att ge en rättvisande bild av vad en kostnadspåverkan per företag kan ge för verklig effekt att ha en så tydlig bild av de berörda företagen som möjligt. Någon form av beskrivning av berörda företag kommer alltid att vara nödvändig, enligt Regelrådets uppfattning, om ett förslag ger effekter av betydelse för företag, även om det skulle kunna variera mellan olika ärenden hur tydlig det är möjligt att göra den.

Regelrådet finner redovisningen av berörda företag godtagbar.

Förslagets effekter för företagens kostnader och intäkter

Det anges att förslaget väntas ge störst konsekvenser för fartyg under 12 meter eftersom fartygens storlek begränsar möjligheten att flytta fiskeverksamheten till andra områden. Däremot beror möjligheten till trålfiske efter pelagiska arter utanför trålförbudsområdet också på hemmahamnens läge i förhållande till områdets utformning. En möjlig effekt av regleringen anges därför vara att något enstaka mindre fartyg byter hamn för att fortsatt bedriva trålfiske efter pelagiska arter utanför trålförbudsområdet.

Enligt landningsstatistiken bedrivs nuvarande trålfiske efter pelagiska arter i segmentet nästan uteslutande för industriella ändamål där endast en begränsad andel av fångsterna bereds för humankonsumtion. Under 2022 som utgör det senaste året med socioekonomiska data bedrev 6 fartyg under 12 meter trålfiske efter pelagiska arter i delområde 27 och 29 varav 95 procent av fartygens fångster gjordes inom det föreslagna trålförbudsområdet. Det bedöms av sekretesskäl inte vara möjligt att presentera socioekonomiska data för de fartyg i segmentet som bedrivit trålfiske efter pelagiska arter inom området. Anledningen till detta är att informationen endast kan presenteras på aggregerad nivå och antalet fartyg i segmentet bedöms vara för få. Den jämförande statistiken baseras i stället på samtliga fartyg under 12 m som under 2022 bedrivit trålfiske efter pelagiska arter i Östersjön (delområde 25–31, se tabell 1). De fartyg under 12 m som trålfiskat efter pelagiska arter inom det föreslagna trålförbudsområdet kan då uppskattas till ett infiskat värde motsvarande ca 4,2 miljoner kronor, vilket bedöms som en överskattning då trålfiske efter pelagiska arter i andra delar av Östersjön i större utsträckning bedrivs för konsumtion med betydligt högre landningsvärden. Det föreligger även en stor variation mellan fartyg som trålfiskat i området, eftersom två av fartygen stod för närmare 85 procent av det totala landningsvärdet. Segmentets totala landningar inom försöksområdet var i genomsnitt 641 ton per år under perioden 2019–2021, vilket kan jämföras med den nationella kustkvoten för sill i centrala Östersjön som motsvarar 3 000 ton årligen. Jämfört med total genomsnittlig fångst inom området under samma period motsvarade fångsten från fartyg under 12 meter ca 3,9 procent av total fångst. Möjligheten att ställa om till fiske efter andra målarter förväntas vara låg för fartyg som trålfiskat i området. Fartygen i segmentet som trålfiskat efter pelagiska arter i trålförbudsområdet förväntas därför inte kunna bedriva fortsatt fiske och motsvarande landningar och landningsvärden kommer att minska väsentligt.

Fartyg mellan 12–24 meter förväntas i högre utsträckning kunna förflytta fisket till områden utanför trålförbudsområdet. Särskilt de större fartygen i detta segment förväntas fortsatt kunna fiska sin kvottilldelning. Däremot kan en förflyttning av fisket innebära att fisket behöver bedrivas i mindre optimala områden som leder till en relativt högre fiskeansträngning i förhållande till fångsten. Detta kan ge relativa kostnadsökningar för exempelvis bränsle och drift och resultera i sänkta förädlingsvärden och vinster för berörda företag.

Under 2022 var det 4 fartyg mellan 12–24 meter som bedrev trålfiske efter pelagiska arter inom det föreslagna trålförbudsområdet med ett infiskat värde som uppskattas till ca 4,2 miljoner kronor. Samtliga fartyg var över 18 m. Det är stor variation mellan fartygen som trålfiskat i området, då två av fartygen stod för närmare 88 procent av det totala landningsvärdet under 2022. De ekonomiska konsekvenserna förväntas vara mer marginella för berörda fartyg inom segmentet. Det bedöms av sekretesskäl inte vara möjligt att presentera socioekonomiska data för de fartyg i segmentet som bedrivit trålfiske efter pelagiska arter inom området. Anledningen till detta är att informationen endast kan

presenteras på aggregerad nivå och antal fartyg i segmentet bedöms vara för få. Den jämförande statistiken baseras i stället på samtliga fartyg mellan 12–24 m som under 2022 bedrivit trålfiske efter pelagiska arter i delområden 25, 27, 28 och 29. Genomsnittliga årliga socioekonomiska värden per fartyg presenteras i tabell.

Fartygen i segmentet förväntas behöva förflytta sitt fiske i relativt stor utsträckning sett till historiska landningar inom och utanför området. Det är endast svenska fartyg inom segmentet och dessa hade en årliga genomsnittliga landningar motsvarande 2 896 ton under perioden 2019–2021. Detta motsvarar ca 38 procent av de årliga fångsterna för segmentet inom hela centrala Östersjön och dessa fångster kommer att behöva landas i andra områden efter inrättande av trålförbudsområdet. Statistiken kan dock inte presenteras på fartygsnivå och variationen i andel landningar inom området är stor mellan enskilda fartyg beroende på hemmahamnens läge.

Det anges inte varit möjligt att uppskatta hur mycket kostnaderna ökar som följd av att fartyg i segmentet behöver söka sig till alternativa fiskeområden. För enskilda företag som hittills bedrivit merparten av sitt fiske i försöksområdet förväntas regleringen dock innebära betydande omställningar under försökets genomförande. Största inverkan förväntas för de fartyg som har sina hemmahamnar inom eller i nära anslutning till trålförbudsområdet då dessa fartyg i genomsnitt tvingas till större förflyttningar per fiskeresor.

Fartygen över 24 meter, slutligen, anges ha större rörelsefrihet och den föreslagna regleringen förväntas inte påverka dessa fartygs möjlighet att fiska upp sin kvot tilldelning. Däremot kommer det innebära att delar av fisket flyttas till nya delar av förvaltningsområdet under genomförandeperioden. Under perioden 2019 till 2021 bedrevs 14 procent av det svenska segmentets totala trålfiske efter pelagiska arter inom det föreslagna trålförbudsområdet, vilket motsvarade landningar på drygt 10 750 ton årligen (jämfört med 2 890 ton årligen för segmentet 12–24 m och 641 ton årligen för segmentet under 12 m). Omvänt kan konstateras att 86 procent av det svenska segmentets trålfiske efter pelagiska arter årligen bedrivits utanför det föreslagna trålförbudsområdet. För fartyg över 24 m har även danska och finska fartyg bedrivit trålfiske i området, motsvarande fångster på 2 468 ton respektive 448 ton under perioden. Fångsterna motsvarar 10 procent av det årliga danska fisket och 2 procent av det årliga finska fisket under perioden. Även dessa utländska fångster kommer att behöva fångas utanför trålförbudsområdet under uppdragets genomförandeperiod.

Det anges att hamnarna i Byxelkrok och Oxelösund kommer att påverkas påtagligt av trålförbudsområdet, även om de till viss del tar emot landningar även från större fartygssegment. Fiskets organisationer anges under samråden ha framhållit risken att den föreslagna regleringen kan påverka infrastrukturen för det storskaliga fisket i Östersjön. Landningsstatistiken anges visa att Västervik idag utgör en viktig hamn för större landningar. Dessa landningar består till största del av fångster från delområden 27 och 29, men även från delområden 25 och 28. Det anges inte möjligt att förutse hur förändrade fiskemönster till följd av förbudsområdet påverkar landningarna i Västervik. Hamnen bedöms emellertid kunna fortsätta sin verksamhet utifrån att landningar sker från andra delar av Östersjön.

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns viss beskrivning av påverkan på företagens kostnader som inte har kvantifierats. Värdet av tidigare fångst som har kvantifierats, har rimligen en koppling till intäkter. Det framgår också att sådana fångster från det aktuella området inte kan väntas ske i fortsättningen, vilket går att sluta sig till kan innebära ett intäktsbortfall. Exakt hur stort det bortfallet blir är svårt att utläsa, mot bakgrund av att det dels

är så att den angivna summan bygger på antaganden och dels att de berörda fartygens möjligheter att fiska i andra områden varierar. Det framgår likväl att för de minsta fartygen kan effekten väntas bli drastisk. Beskrivningen innehåller värdefull information, men här visar sig också följderna av de begränsningar som finns i beskrivningen av företag. Om det vore fallet att alla de små fartygen antingen är företag, eller alla små fartyg i vart fall ägs av små företag som inte äger fartyg i någon annan storlek som fiskar någon annanstans, skulle detta rimligen innebära att ett antal små företag riskerar slås ut. Om det i stället vore fallet att några av de små fartygen ägs av företag som även har några andra fartyg med andra förutsättningar som inte påverkas av förslaget, skulle effekten kunna bli delvis annorlunda. Det är alltså tydligt vad effekten blir för små fartyg, men mindre tydligt vad den skulle bli för små företag. När det gäller de större fartygen framgår att deras förmåga att anpassa sig till förslaget borde vara större. Vid redovisning av konsekvenser för företag så är enligt Regelrådets uppfattning alla konsekvenser för företagen i och för sig potentiellt intressanta, men ur ett riskbaserat perspektiv är det särskilt viktigt att förstå om företag kan påverkas negativt och på vilket sätt. Den redovisning som finns i konsekvensutredningen visar att en sådan risk är mindre för de större fartygen och det innebär också att det blir ett proportionerligt något mindre problem för redovisningen av påverkan på kostnader och intäkter att det i och för sig inte är känt på vilket sätt de större fartygen tillhör företag. Regelrådet kan sammantaget konstatera att även om redovisningen innehåller information som är relevant och värdefull så är den inte tillräckligt tydlig för att det ska gå att se, tillräckligt väl, hur just företagets kostnader och intäkter påverkas. En förtydligande beskrivning av hur effekten kan väntas se ut på företagsnivå hade behövts, i synnerhet när det gäller effekterna för fiske med de minsta fartygen.

Regelrådet finner redovisningen av påverkan på företagets kostnader och intäkter bristfällig.

Påverkan på konkurrens, särskilda hänsyn till små företag och andra relevanta konsekvenser

Påverkan på konkurrens

Inget anges, såvitt Regelrådet kan se, om påverkan på konkurrensförhållanden. Det anges, som nämnts, att förutsättningarna för fartyg i olika storlek att hantera förslaget kan antas variera. Det anges också, som nämnts, att fiskefartyg från både Sverige och andra länder påverkas.

Regelrådet gör följande bedömning. Det är visserligen så att det inte finns någon explicit bestämmelse i förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar om att påverkan på konkurrens ska redovisas. Det finns emellertid en bestämmelse om att andra relevanta konsekvenser ska beskrivas, och om möjligt beräknas. Regelrådet uppfattar att om ett förslag påverkar företag på ett väsentligt sätt, är det ofta fallet att det kan finnas någon påverkan på konkurrensförhållanden. Detta innebär att om ett förslag bedöms påverka företag, är det också motiverat att kommentera en eventuell påverkan på konkurrens. Om bedömningen är att påverkan saknas, bör detta anges och det bör också förklaras av vilka skäl som det bedöms vara så. I det här fallet uppfattar Regelrådet att det finns information i konsekvensutredningen som talar för att det kan finnas en påverkan på konkurrensförhållandena för företag. Det framgår att fartyg i olika storlek kan påverkas olika av förslaget och det är svårt att se att detta inte åtminstone i någon mån skulle kunna leda till en påverkan på den relativa konkurrenskraften mellan företag som äger fartyg i olika storlekar. Om ett antal företag till exempel helt skulle lägga ner verksamheten är det svårt att se att detta inte skulle kunna ha i alla fall någon påverkan på konkurrens. Det framgår också att företag från olika nordiska länder ingår och en fråga är om det finns någon påverkan på

internationell konkurrens. Skulle det inte göra det, hade även detta kunnat anges och förklaras. Sammantaget hade det behövts någon beskrivning av påverkan på konkurrens.

Regelrådet finner redovisningen av påverkan på konkurrens bristfällig.

Särskilda hänsyn till små företag

Som har refererats ovan finns det en beskrivning i konsekvensutredningen där förslagsställaren övervägt om man skulle kunna ha undantag från förbudet. Det framgår av denna beskrivning att detta potentiellt skulle ha betydelse för det småskaliga fisket.

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns vissa överväganden om möjligheter att ta hänsyn till små företag. Frågan har blivit belyst, även om förslagsställaren bedömt att det inte fanns skäl att ha ett sådant undantag.

Regelrådet finner redovisningen av särskild hänsyn till små företag godtagbar.

Andra relevanta konsekvenser

I konsekvensutredningen anges att analysen visar att regleringen sannolikt kommer leda till att en stor del av det fiske som tidigare bedrivits inom förbudsområdet kommer förflyttas till andra områden. Detta kan i sin tur resultera i en ökad fiskeintensitet i dessa områden, vilket skulle kunna ge negativa effekter för ekosystem. Det förs även ytterligare resonemang om vad som skulle kunna följa av detta.

Regelrådet finner att det finns ett resonemang om andra relevanta konsekvenser.

Regelrådet finner redovisningen av andra relevanta konsekvenser godtagbar.

Åtgärder för att begränsa förslagets kostnader och andra effekter

Det anges i konsekvensutredningen att omfattande nationella och internationella samrådsprocesser har genomförts för att säkerställa att föreslagna regleringar utformats utifrån samlade behov med tillhörande motiveringar för att åtgärden inte är diskriminerande.

Även om föreslagen reglering innebär att viss trålfiskeverksamhet från främst mindre fartyg inte längre kan bedrivas, så utreder HaV tillsammans med SLU Aqua möjligheten för sådana trålfartyg att delta i uppdragets uppföljningsprogram. HaV utreder också tillsammans med Jordbruksverket möjligheterna till offentligt stöd genom det svenska Havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet. Flera åtgärder inom programmet kan vara aktuella för att stödja fisket under uppdragets genomförande, exempelvis stöd för tillfälligt upphörande av fiskeverksamhet, investeringsstöd för diversifiering och förädling av fiske- och vattenbruksprodukter, samt åtgärden stöd för kompetensutveckling och bilda nätverk inom fiske.

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns en tydlig och utförlig beskrivning av åtgärder som övervägts för att begränsa möjliga negativa effekter av förslaget för fiskerieringen.

Regelrådet finner redovisningen av åtgärder för att begränsa förslagets kostnader och andra effekter godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Det anges att hänsyn till ikraftträdande har tagits utifrån att uppdraget utgör ett tidsbegränsat projekt och att regleringen bör träda i kraft snarast möjligt. Yrkesfisket kommer att informeras genom myndighetens e-postutskick "Fiskenytt". Särskilda informationsinsatser kommer att ske genom pressmeddelande och information på HaV:s web. Länsstyrelserna kommer uppmanas att sprida information genom sina informationskanaler.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår hur förslagsställaren resonerat när det gäller valet av tidpunkt för ikraftträdande och behovet av informationsinsatser. Det kan visserligen sägas att det handlar om ett snabbt ikraftträdande med begränsad tid för berörda företag att anpassa sig. Men det kan också noteras att samråd har hållits med företrädare för näringen under processen med att ta fram förslaget. I alla händelser är beskrivningen tillräckligt tydlig.

Regelrådet finner redovisningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser godtagbar.

Hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas

Som en del av regeringsuppdraget planeras en löpande uppföljning av föreslagen reglering inom området. Ett uppföljningsprogram har utformats som beskriver den övervakning och uppföljning som planeras. Uppföljningen kommer genomföras genom sex olika arbetspaket bestående av 1) Abiotisk information, 2) Pelagisk fisk (sill och skarpsill), 3) Genetik och otolitkemi, 4) Pelagiskt fiske, 5) Sälar och skarv samt 6) Andra ekosystemeffekter.

Utöver den löpande uppföljningen inom respektive arbetspaket kommer samhällsekonomiska effekter och ekonomiska och sociala konsekvenser för bland annat fisket och fiskberedningen analyseras och utvärderas fram tills att fiskeregleringen upphör att gälla.

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns en beskrivning av hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas. Det framgår vilka aspekter som avses följas upp och utvärderas. Sett ur de aspekter som Regelrådet har att särskilt bevaka hade det varit intressant om lite mer detaljerad information hade funnits om hur effekter för företag avses följas upp och utvärderas, men detta är inte obligatoriskt.

Regelrådet finner redovisningen av hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten och om förslaget går utöver minimikraven

Regleringen går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen. De föreslagna föreskriftsändringarna följer inte av EU-förordning eller direktiv utan föreslås för att möjliggöra HaV:s regeringsuppdrag att genomföra ett tidsbegränsat vetenskapligt projekt som motsvarar en utflyttning av trålgränsen för fartyg som fiskar efter pelagiska arter i Östersjön.

Regeringsuppdraget genomförs som ett vetenskapligt projekt enligt artikel 20 i grundförordningen (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013 av den 11 december 2013 om den gemensamma fiskeripolitiken). Av artikel 20 i denna förordning framgår bland annat följande. En medlemsstat kan vidta icke-diskriminerande åtgärder för

bevarande och förvaltning av fiskbestånden inom tolv nautiska mil från baslinjen. Medlemsstatens åtgärder ska vara förenliga med de övergripande målsättningar som fastställs i artikel 2 i grundförordningen och ska vara minst lika strikta som åtgärder enligt unionsrätten. Om de bevarande- och förvaltningsåtgärder som en medlemsstat avser att anta kan påverka en annan medlemsstats fiskefartyg får åtgärderna endast antas efter samråd med EU-kommissionen, de berörda medlemsstaterna och de berörda rådgivande nämnderna, och ska åtföljas av en motivering som bland annat visar att åtgärderna inte är diskriminerande. Det framgår också av artikel 6.4 i grundförordningen att medlemsstaterna ska samordna med varandra innan nationella åtgärder antas enligt artikel 20.2. Sverige har genomfört de samråd som krävs och de föreslagna föreskriftsreglerna är förenliga med artikel 20 i grundförordningen.

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns en beskrivning av förslagets överensstämmelse med EU-rätten och om förslaget går utöver minimikrav som är tydlig och utförlig.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten och om förslaget går utöver minimikraven godtagbar.

Övrigt av relevans för ärendet eller Regelrådets bedömning

Inget övrigt av relevans finns att anföra.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 10 januari 2025.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av Per Högström.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Per Högström
Föredragande